

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3066/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 23.Bpkf.6334/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Biczó László ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Fővárosi Törvényszék 23.Bpkf.6334/2022/3. számú másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.B.10.854/2021/3. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2016-ban feljelentést tett azért, mert különvált házastársa nem biztosította a vonatkozó bírói döntésekbe foglaltaknak megfelelő módon a házasságukból született gyermek tekintetében a kapcsolattartást. Az ügyészség az ún. az ottalvás nélküli esetek tekintetében a kapcsolattartás akadályozásának vétsége és kiskorú veszélyeztetése miatt indult büntető-eljárást 2019. július 4. napján hozott határozatával bizonyítottság hiányában megszüntette. Az indítványozó ebben az ügyben pótmagánvádlóként lépett fel. Az ottalvásos kapcsolattartást érintő esetek vonatkozásában az ügyészség 2019. július 5-én vádat emelt a gyermek édesanyja ellen, de a Fővárosi Törvényszék a vádlottat 2021. május 12-én jogerőre emelkedett 3.B.30.854/2019/54. számú ítéletével felmentette. A felmentő ítéletre tekintettel a Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.B.10.854/2021/3. számú végzésével megszüntette a pótmagánvádas eljárást.
- [3] Az elsőfokú döntés indokolása szerint „a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása vétségének megvalósulására azonos sértettek sérelmére, rövid időközönként, egységes akaratelhatározással, többször került sor, ugyanazon időszakban – mind ottalvással járó, mind ottalvással nem járó kapcsolattartásokat érintve – valamennyi fenti cselekmény szükségképpen egyetlen bűncselekmény elkövetési magatartása, azaz kizárólag egy rendbeli bűncselekmény megállapítására kerülhet sor” (Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.B.10.854/2021/3. számú végzés, 3. oldal). Az elsőfokú végzést a Fővárosi Törvényszék 23.Bpkf.6334/2022/3. számú, másodfokú – jelen ügyben támadott – végzésével helybenhagyta. Rámutatott, hogy „a töretlen bírói gyakorlat szerint az ügyészség által vád tárgyává tett (ottalvás jogával gyakorolt) és a pótmagánvádló által vádindítványában sérelmezett (ottalvással nem járóként megnevezett) kapcsolattartási alkalmak tekintetében a vádlott cselekvőisége nem vizsgálható külön-külön, mivel e magatartások a törvényi egységbe tartozó cselekménysor különféle rész-cselekményei. Ezek egymástól elválasztva történő elbírálása fogalmilag kizárt, azok tekintetében az önálló felelősség vizsgálatára az elsőfokú végzésben leírt okból nincs törvényi lehetőség”.
- [4] Megjegyezte a másodfokú bíróság azt is, hogy a „cselekmény egysége miatt szükségtelen volt az eljárás egyes cselekményrészek tekintetében történt ügyészség általi elkülönítése”. Az „ügyészség hivatkozott határozata következtében a vádlott ellen ugyanazon bűncselekmény miatt egymással párhuzamosan a közvádas eljárás mellett a pótmagánvádas eljárás is megindult. Tekintettel arra, hogy a közvádas büntetőeljárás mind eljárásjogi szempontból, mind időben is megelőzi a pótmagánvád alapján indult eljárást, az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy ugyanazon, közvádas eljárásban már vizsgált cselekmény miatt pótmagánvádlói fellépésnek akkor sincs helye, ha erre vonatkozóan az ügyészség a nyomozati szakban téves jogértelmezésen alapuló kioktatást adott, e kioktatás ugyanis a törvénnyel szemben állóan eljárási jogosultságot nem keletkeztet.” A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság szerint megalapozott volt az elsőfokú bíróság következtetése, miszerint

a vádindítvány nem jogosulttól származik, illetve a cselekmény a Fővárosi Törvényszék 3.B.30.854/2019/54. számú ítéletére tekintettel jogerősen elbíráltnak minősül (Fővárosi Törvényszék 23.Bpkf.6334/2022/3. számú végzés, 2. oldal).

- [5] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a nem ottalvások kapcsolattartások ügye a közvadás ügyben nem került elbírálásra, ezért a bíróság jogellenesen szüntette meg a pótmagánvadás eljárást, és nem is indokolta meg megfelelően a döntését. Ez a jogsértés azért is súlyos, mert ezáltal megfosztották őt a terhelt cselekményeivel szembeni fellépéstől, és így nem volt lehetősége arra sem, hogy „a közvetlenség elve szerint előadja érveit és éljen az ügyészség által biztosított jogérvényesítési lehetőséggel”. Mindez pedig sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Az eljáró bíróság döntésével ezen túl – hangzik az érvelés – megsértette az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését is, mivel a gyermekével történő kapcsolattartások elmaradásának „orvoslásától is véglegesen elzárásra került, amely a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez való jogot súlyosan megsértette”.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [7] 2.1. A Fővárosi Törvényszék támadott, 23.Bpkf.6334/2022/3. számú végzése 2022. május 31-én kelt, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. július 28-án érkezett az elsőfokú bíróság. Ennek alapján megállapítható, hogy a panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be. A rendes jogorvoslattal nem támadható ügydöntő végzés alkotmányjogi panasszal támadható. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha a döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Megállapítható, hogy jelen ügyben az indítványozó részben nem valamely saját, Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott, hanem az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése tekintetében a gyermek alapvető jogai sérelmének lehetőségét vetette fel a kérelmében. Több korábbi, szintén az indítványozó által indított alkotmányjogi panasz eljárásban megállapította azonban az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem gyakorol szülői felügyeleti jogot a gyermeke tekintetében, így nem rendelkezik jogosultsággal arra, hogy képviselőként alapjogi igényt érvényesítve alkotmányjogi panaszt nyújtson be [3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]; 3093/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [7]–[8]]. Az indítványozó ennek ellenkezőjét jelen ügyben sem igazolta, holott az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírói eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság jelen ügyben is azt állapította meg, hogy az indítványozó nem hivatkozhat az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére.
- [9] Egyebekben az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, jogsértő volt a pótmagánvadás eljárás bíróság általi megszüntetése); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (Fővárosi Törvényszék 23.Bpkf.6334/2022/3. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú döntésre kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [10] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban azt kifogásolta, hogy a bíróságok megalapozatlan döntést hoztak, ezáltal megfosztották őt attól, hogy a büntetőügyet bíróság elé

vigye, illetve a bíróság nem indokolta meg megfelelően – a fellebbezésbe foglaltakat figyelembe véve minden részletre kiterjedően – a döntését.

- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény indítványozó által felhívott XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően, amely kiterjed a bírósághoz fordulás jogára és az indokolt bírói döntéshez való jogra [lásd például: 3259/2022. (VI. 3.) AB határozat] csakúgy, mint a büntetőígyen érvényesítésének korrekciós eszközeül szolgáló pótmagánvadra [lásd például: 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, 3259/2022. (VI. 3.) AB határozat]. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, jelen ügyben is hangsúlyozni kell, hogy a „bűncselekmény elkövetésekor az államnak és nem a sértettnek keletkezik büntető igénye az elkövető megbüntetésére. Önmagában az, hogy az állam [...] esélyt adott a sértetteknek, hogy a büntetőeljárás, illetve a vád megalapozottsága tekintetében az ügyésztől eltérő álláspontjukat a bíróság elé vigyék, nem teremtett egyben alkotmányos alapjogot a sértettek számára a jogaikat vagy jogos sértő, illetve veszélyeztető, büntetendő magatartások bírósági elbírálásához. Azaz: a pótmagánvád intézményének bevezetésére a törvényhozónak nem volt alkotmányos kötelezettsége [...]” {42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522., megerősítette legutóbb: 3259/2022. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során nem hagyományos jogorvoslati fórumként jár el, hanem az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ezért az alkotmánybírói eljárás tárgya sohasem maga az állított törvénysértés, hanem annak alapjogi vetülete, illetve ezek bíróság általi érvényesítése. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} „A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [15] Jelen ügyben a bíróságok érdemben vizsgálták azt a kérdést, hogy a kapcsolattartás akadályozásának vétsége szempontjából hogyan értékelendő az ügyészség által vád tárgyává tett (és a bíróság által jogerősen elbírált), valamint a pótmagánvád által a vádindítványában sérelmezett jogsértések tekintetében a vádlott magatartása. Megállapítható, hogy az eljáró bíróságok döntésüket egyértelműen megindokolták, amikor arra mutattak rá, hogy valamennyi érintett cselekmény szükségképpen egyetlen bűncselekmény elkövetési magatartása, azaz az egyes cselekmények kapcsán önálló bűncselekménynek nem minősülő részcselekményekről van szó. Mindez kifejezett büntetőjogi szakjogi és törvényértelmezési kérdés, az Alkotmánybíróság pedig a fentiekben hivatkozott következetes gyakorlata szerint a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során „tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {például: 3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12]}. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói döntést megalapozatlannak, tévesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességességére [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [16] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével [XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [17] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az indítványokkal szemben támasztott törvényi feltételeknek [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási

kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és c) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1822/2022.

